

PROPRIETAR-DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Cf. regulamentului de a-
plicare a tarifului comer-
cial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foale înscrise în Registrul de
Publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2—1933.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 500 Lei
Pe 6 luni . . . 280 Lei
Pentru străinătate 1000 Lei

Foale bisericicească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Au fost eroi...

(+). Adevărul faptelor e mai grăitor decât orice vorbe măiestrite. Pe memorandiști gestul lor de străbună demnitate și eroică îndrăzneală i-a așezat nu numai pentru vremea lor, ci pentru toate vremile, în iubirea și admirația tuturor Românilor cu drag de neamul românesc, și de tot ce înseamnă aceasta. Cu toată urgia ceasului de față, gândul ne poartă cu cincizeci de ani în urmă, la Clujul pătimirilor noastre de atunci:

Peste douezeci de mii de Români, din toate părțile Ardealului, Banatului și Bihariei, împânziseră, într-o dalbă zi de Maiu, străzile aceluia oraș îndreptându-se, valuri-valuri — spre Reduță. Și nu era, zău, nimănui, în piept inima rece. Dimpotrivă: în ochii tuturor lucia viu și dogoritor focul ce-i mistuia lăuntric și-i adusesse aci să înfrunte și ei ura dușmanului alătura de cei mai aleși fii ai națiunii ce erau târșiți în fața unor judecători de rea voință. Vina celor de pe banca acuzaților (Dr. Ioan Rațiu, Gheorghie Pop de Băsești, Dr. Vasile Lucaciu, Nic. Cristea, Iuliu Coroianu, și ceilalți) era aceasta:

Hotărâți să nu mai rabde împilările vrășmașe cu nădejdea că vremea va lucra, ea singură, în temelul justiției imanente, în favorul Românilor, cărmuitorii conștiinței naționale, împuterniciți de mulțimile celor ce știau să sufere, să tacă și să aștepte, au așternut pe hârtie pătimirile și dorințele obștii române de dincoace de Carpați și, o delegație de trei sute, s'a dus în Viena, la Împăratul, cu acel catastih al durerilor și dorurilor ce s'ar fi cuvenit să fie ținute în minte și luate în seamă. Se spunea în acel Memorand:

„Românii, cei mai credincioși și mai răbdători dintre cetățenii Monarhiei, s'au văzut siliți a renunța, deocamdată, la exercitarea celor mai mari dintre drepturile pe cari le au... drept răsplată pentru jertfele de avere și sânge, pe cari le-au adus intru gloria Casei Domnitoare, și pentru Monarhie...” Acest popor iubitor de ordine și încrezător în vorba Împăratului din Cetatea Vienei, a trebuit însă să vadă că „în ciuda promisiunii de a satisface toate naționalitățile, prin respectarea drepturilor odată câștigate, deodată cu noul sistem de guvernare s'a inaugurat, în Regatul Ungar, dominațiunea de rasă și egemonia națională artificială.”

S'au încrezut și de astădată în cuvântul Habsburgului și s'au înșelat — ca și altădată Plicul cu jalba Românilor nici n'a fost deschis măcar. În schimb, frunțașii celor ce au vurtat-o la treptele tronului au fost luați la origoană și trași în fața judecății ungurești. Aci, văzându-se în situația aceea că „Turcul e bate, Turcul te judecă” — chiar și apărătorii le-au fost terorizați și osândiți greu în ani — Dr. Ioan Rațiu, cu neînfricatul curaj

Noua lege a presei

A vorbi despre importanța presei, ar însemna a repeta banalități. Spun și copiii dela primare că presa este a nu știu câte „mare putere” — probabil cea dintâi! — și cei cu oarecare pregătire religioasă nu scapă prilejul de a ne asigura că sfântul Pavel însuși, dacă ar trăi astăzi, a bună seamă gazetar s'ar face.

Cu asta, filosofia generală s'a și isprăvit. Pentru mulțime e prea de ajuns. Cei cari și-au luat osteneala de a privi ceva mai de aproape procesul evoluției sociale, văd mai adânc. Ei au ajuns de mult la concluzia că această „mare putere” nu-i toată bună. Ci tocmai contrarul s'ar putea afirma cu mai multă dreptate: alături de puțin bine, gazeta a făcut mult rău omului și lumii. N'ar fi mare greșală nici chiar exagerarea că haosul de astăzi este în ultima analiză fătul, legitim ori bastard puțin importă, al rotativelor!

Dreapta judecată va adaoga însă numai decât, că nu din firea sa, și nu în chip necesar presa produce astfel de fructe sălbatice. Mașina tipărește, cu suverană indiferență, cece îi dăm noi: cugetări geniale și stupidități urlătoare, subtilități divine și infamii grosolane. Se întâmplă că acestea din urmă se răspândesc mai ușor, se caută mai tare și, în cele din urmă, ajung stăpânitoare pe conștiința mulțimilor. Iar știința și conștiința generală face istoria, care în consecință nu poate fi decât rea. Când apoi ne vedem nevoiți a înghiți hapurile amare, crescute în pomul istoriei pe care înșine l-am sădit în grădina slovei tipărite, stăm. uluiți și neputincioși ca în fața unui element cosmic, ce se abate peste noi ca o fatalitate năpraznică și inevitabilă.

Spiritul liberalismului, în care am crescut, ne-a făcut să privim cu un fel de teroare

al tribunilor din paisopt, a spus-o limpede sbirilor din fotoliile judecătorești că, în cazul de față, discutându-se însăși existența neamului românesc, potențaii zilei să aștepte că „Existența unui popor nu se discută — se afirmă”. De aceea: „Nu mai suntem aici acuzați: suntem acuzați... De judecată, așadar, nu mai poate fi vorba... Faceți, (totuși), ce voiți... Osândindu-ne, veți isbui numai să dovedeți lumii că Maghiarii sunt o notă discordantă în concertul civilizației”. — Și au fost osândiți, acum o jumătate de veac, la temniță de stat, patru sprezece inși. Cea mai grea lovitură a primit-o Leul dela Șişești: cinci ani de închisoare.

...Acum cincizeci de ani în sânul neamului nostru au fost eroi. — Au fost. Și sunt și acum, și-o să mai fie!

sacră la toate ravagiile tehnicii care-i poartă pecetea, îi propagă virtuțile și viciile deopotrivă. Presa modernă este, fără îndoială, copilul cel mai alintat al sistemului social care se prăbușește acum sub ochii noștri, și cu colaborarea ei paricidă.

Curând după trecutul război mondial, a izbucnit în câteva țări revolta împotriva disoluției liberale. S'au creat regimuri autoritare. Ca un făcător de rele, presa a fost numaidecât prinsă, ferecată în cătuși, și condamnată la muncă silnică. — Aceasta ca să se adeverească Scriptura care zice că: abisul pe abis cheamă!

În mare și în general, așa au evoluat lucrurile și la noi. Câtăva vreme după unirea din 1918, presa noastră a continuat făgașul vechiu al liberalismului. — A scos gazete cine a vrut; a scris cine a putut, și cine s'a nimerit, sau cine s'a vândut mai ieftin. Și s'a scris orice, fără alegere, și fără scrupul, numai să se atingă scopul. Iar scopul era totdeauna, în chip invariabil, sacrul interes în toate formele lui: ca sete de câștig particular, ori de grup capitalist, ca „idealuri” de clasă și partid. Urmând legea de fier a sistemului, era firesc ca ațâțarea și exploatarea patimilor omenești să fi fost principala pârghie a succesului.

S'a simțit, firește și la noi, nevoia de a se face o ordine oarecare și în acest sector al junglei. Fără rezultat însă. „Legea presei” a fost un hop pe care nu l-a putut sări nici unul din guvernele trecute. — S'a introdus, ce-i drept, dela o vreme cenzura... — Războiul în care sângerăm a impus și presei, ca și întregii vieți publice, o nouă rânduală, excepțională și trecătoare prin însăși firea ei.

Totuși, acuma când valurile încercărilor isbesc mai năpraznic naia comunității românești, „Monitorul Oficial” din 13 Mai publică un decret-lege, care vrea să fie temelie și începutul unei noi reglementări a presei cotidiene. Indiferent ce soartă îi rezervă viitorul, încercarea însăși este un merit, care trebuie recunoscut și apreciat.

Nu e o „lege a presei”, în înțelesul întreg al cuvântului. Aceasta nici nu se va putea face decât după ce lumea se va pacifica și își va da o nouă ordine socială oarecare. Presa se va încadra în chip necesar, în comandamentele rânduelii viitoare. Se reglementează deocamdată exercițiul profesiei de ziarist; prin „ziar” înțelegându-se orice publicație cotidiană.

Legea decretează înființarea colegiului ziaristilor, din care vor trebui să facă parte toți cei ce vreau să fie socotiți profesioniști ai presei zilnice. Pentru intrarea în această corporațiune — asemănătoare în organizarea

ei cu corpurile tehnice existente în țară — este necesară o oarecare pregătire intelectuală și garanții de onestitate morală. Viitorii gazetari vor trebui să aibă o diplomă universitară, care să garanteze un anumit grad de cultură generală. Școli speciale nu se cer, înaintarea în cadrele corpului făcându-se după criteriile de talent și muncă apreciate de organele speciale ale Colegiului. Aceștia i-se lasă, de altfel, grija de a-și alcătui singur regulamentele de organizare și funcționare, asigurându-se corpului gazetăresc o suficientă autonomie în conducerea și organizarea profesiei.

În același timp, legiuitorul fixează *salarile minime* ale ziariștilor profesioniști, căutând astfel să scoată pe gazetar de sub apăsarea grijilor materiale și de sub nesiguranța și umilirile trecutului. Același scop îl servește înființarea *casei de pensii a ziariștilor*, pentru asigurarea bătrânețelor. — Prin toate aceste măsuri se țintește a se da gazetarilor prestigiul unui corp de elită în viața publică și puțința de a corespunde înaltei misiuni ce revine presei în comunitatea națională. Este firesc însă ca drepturilor să le corespundă și obligații precise. Tocmai de aceea, un ultim decret lege cuprinde dispoziții pentru accelerarea judecării infracțiunilor de presă și pentru judecarea, prin justiție, a recursurilor împotriva hotărârilor Consiliului disciplinar al ziariștilor.

Ar fi inutil să discutăm amănunte. Constatăm cu satisfacție că s'a făcut începutul. Restul este problema și datoria viitorului.

Pomenirea zilei de 315 Mai. Nu-i vreme de serbări. Bucuria a fugit de pe plaiurile noastre. Vântul morții suflă peste casele și amintirile moștenite dela strămoși, și cine-și mai bate capul cu ele? Să ne salvăm viața, aceasta e preocuparea obsedantă a tuturor.

Totuși, nici urgia aceasta satanică nu a putut întuneca cu totul luminoasa amintire a adunării de pe Câmpul Libertății. Am evocat-o și acum aci la Blaj, în felul și cadrul

îngăduit de împrejurări: fără nici un fast, dar cu o mare concentrare spirituală. — La sfânta Liturghie din dimineața zilei s'au făcut rugăciuni cucernice pentru odihna întru Domnul a străbunilor cari ne-au lăsat moștenire libertatea. Pe institute și pe casele particularelor au apărut, fără ordinul nimănui, steagurile tricolore. Iar după amiază, la 4, am pornit cu toții: I. P. S. Valeriu Traian, membrii Ven. Capitulului, directorii și profesorii școlilor, și alți intelectuali ai Blajului, grupul de elevi câți au mai rămas după examene — în cucernic pelerinaj spre Peatra Libertății. Aici s'a făcut iarăși pomenirea religioasă a eroilor adormiți, rugăciunile slujbei sfinte fiind rostite de însuși I. P. S. Sa. O frumoasă cunună, de frunze de stejar și flori, s'a așezat pe Peatra care străjuiește amintirea celor 40.000. Apoi Păr. *Liviu Chinezu* a tâlcuit, în cuvinte duioase și pline de miez, sensul gloriosului eveniment din 1848, proiectat asupra stărilor și reacțiilor noastre de astăzi. Din credința fanatică și gata de fapta supremă a celor care au știut sacrifica totul, și pe ei înșiși, pentru un ideal mare, a scos pentru cei de acum învățătura singură salvatoare a înălțării sufletelor din vânzoleala grijilor cotidiene spre culmile de lumină a idealurilor nepieritoare și în veci biruitoare. Un puternic: „Deșteaptă-te Române” a răsunat apoi peste Câmpia marilor umbre, unind voința celor de azi cu a celor de demult în aceeași nestrămutată hotărâre de a muri mai bine'n luptă decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ.

Intreaga adunare s'a îndreptat apoi, după uzul tradițional, spre „Panteonul Blajului”, cimitirul dela „biserișoară”, unde își dorm somnul de veci atâția dintre fruntașii neamului nostru, participanți la acțiunea din 1848. S'au rostit și aici rugăciuni, și s'au depus coroane pe mormântul mitropolitului Șuluțiu și a tribunului Axente Sever.

Poate tocmai prin sobrietatea și cucernicia ei, comemorarea aceasta, atât de deosebită de cele din trecut, a lăsat în suflete impresii care nu se vor șterge curând!

NATIUNEA

Fiecare individ din pricina timpului și a împrejurărilor, aparține unei națiuni. Nu trebuie identificată națiunea cu Statul. Prin națiune se înțelege intrunirea sau societatea cu o comunitate de limbă, de tradiții sau obiceiuri, cu o comunitate de istorie și de cultură, fără a lua în considerație organizarea ei politică. Prin Stat se înțelege unirea mai multor familii sub conducerea unei autorități constituite și organizate. Sub conducerea aceleiași autorități se pot afla familii de diferite națiuni, fără a știrbi întru câtva exercițiul autorității. Această deosebire dintre națiune și stat e necesară, deoarece altele sunt datorii unei persoane în raport cu națiunea ei și altele în raport cu Statul în care e încadrată acea persoană. E prea adevărat că adesea aceste două realități, națiune și stat, coincid, și atunci e cel mai bine pentru societate, pentru că îndoita serie de datorii se suprapune, formând un tot armonios, totuși foarte des se întâmplă, ceea ce e firesc între oameni, ca sub conducerea aceluiaș Stat să se afle mai multe națiuni.

Trebue încă să observăm că între națiune și patrie există o asemănare foarte apropiată. Patria și națiunea sunt aceeași realitate obiectivă, doar cu o prea neînsemnată deosebire în însemnarea directă a cuvântului. De fapt cuvântul patrie deșteaptă în minte direct locul unde au trăit părinții proprii, patria, *terra patrum*, iar indirect ne reamintește pe toți ceilalți oameni, cari trăesc pe acelaș loc al părinților, părtași de aceleași tradiții; pe când cuvântul națiune direct ne reamintește mulțimea oamenilor, legați între ei prin conștiința aceleiași culturi și tradiții iar indirect reamintește locul unde această mulțime trăește și se dezvoltă.

Această asemănare fundamentală între concepția de națiune cu cea de patrie ne ajută foarte mult ca să atribuim, fără sforțări arbitrare, datorii omului față de patrie și națiune. Sfântul Toma de Acvin clasifică datorii omului față de patrie între datorii la

FOIȚA „UNIRII”

Rugă pentru Ardeal

de N. Boeriu*)

Atător grele încercări, Tu, ne-ai supus,
Mărite Doamne!
Ci, dârza-ne credință, nădejdea noastră'n Tine,
Ne-a înălțat mai sus și tot mai sus
Pe căi de sfântă slavă, pe aripi de destine,
Spre tronul Tău de foc și de lumină;
Și astfel, Tu, mărite Domn Isus,
În clipele de grele suferinți,
Ai ascultat a noastre rugă fierbinți,
Smulgându-ne din negură, din tină.
Pierzaniei, nici azi nu da, poporul Tău,
Mărite Doamne!
Cum nu l-ai aruncat în hâu
Atâtea grele, întinate toamne,
Doar el, la orice-i gata, viața Ți-o închină,
La Tine-i nădejdea și-asteaptă a Ta dreptate—
Dreptate'n veac — să vină.

Trimite-ne din nou al Tău Arhanghel sfânt,
Să curme răstălnirea cu Ardealu'n două frânt!

*) Din *Vârtejul Vieții*, volum de poezii, despre care vezi rubrica Cărți & Reviste din acest număr. (N. R.)

Poporul nostru mândru, și astăzi renăscut,
Din glia Ta eternă și fără de'nceput
E vrednic de-altă soartă!...

Ascultă a noastră rugă de foc, de sus din cer,
Și nu ne lăsa, Doamne, atâtea de stingheri...

Biserica și săracii

Ceva despre opera caritativă a Bisericii
2)

O altă formă a carității, pe care a exercitat-o Biserica din primele ei zile, a fost răscumpărarea sclavilor și a prizonierilor. Barbarii făceau adevărate razii de prizonieri în vastul imperiu roman, mai ales când a început a se clătina. Duceau cu ei tineri și bătrâni, bărbați și femei, preoți și mireni. Biserica aduna milă dela credincioși, făcea chetă și rezultatul îl trimitea șefilor de triburi pentru răscumpărarea prizonierilor. Așa a făcut, de exemplu, Sf. Ciprian care trimise 100.000 sesterți pentru răscumpărarea prizonierilor luați din Numidia. În anul 275, episcopul Archelaus obțuse eliberarea alor 7000 prizonieri, folosindu-se de darurile unui bogat creștin cu numele de Marcel. În anul 400, episcopul *Acacius* din Amida, răscumpărase peste 7000 prizonieri perși, vânzându-și în acest scop vasele sacre ale bisericii sale, după ce mai întâi le sdrobi pentru a nu putea fi profanate. Și ca *Acacius* făcuse mulți alții:

Sf. *Exuper* episcop în Toulouse, Sf. *Ilier* episcop în Poitiers, Sf. *Cesariu* episcop în Arles, Papa Sf. *Grigorie cel Mare*, și alți mulți de tot. Sf. *Paulin de Nola* merse până acolo încât, după cum ne spune Papa Sf. *Grigorie*, s'a vândut pe sine pentru răscumpărarea fiului unic al unei văduve sărace (Vezi mai multe la: *E. Chenon*, în admirabilă sa lucrare: *Le Rôle social de l'Eglise*, pag. 464 și urm.)

Dupăcum a răscumpărat prizonieri, așa a răscumpărat și sclavi. Papa Sf. *Clement* scrie la începutul Bisericii: „Am cunoscut mulți de ai noștri care s'au băgat ei înșiși în lanțuri pentru a răscumpăra pe alții” (*Epistola către Corinteni*). Acelaș lucru îl confirmă și Sf. *Ignațiu* în epistola către *Polycarp* Stăpânii încreștinați dădeau imediat libertate sclavilor lor. Așa, de ex., pe vremea lui *Teodosian*, creștinul *Hermes* a eliberat într'o zi 1250 sclavi. În anul 300, *Cromatius* fostul prefect al Romei, convertit de Sf. *Silvestru*, a eliberat 1400 sclavi; *Sfânta Melania cea Tină*, a dat libertate la 8000 sclavi etc. (Vezi mai multe la *E. Chenon*, op. cit. pag. 34 și urm). La începutul veac. al IV-lea eliberările de sclavi au fost așa de numeroase încât speriaseră mașina romană și *Dioclețian* a dat ordin aspru să nu se mai facă nici o eliberare de sclavi creștini. Totuși eliberările au continuat cu și mai mult zel, și ciuda tuturor opreliștilor păgâne. S'au

față de familie. Deci, urmând pe acest maestru specialist, trebuie să punem datoriile omului față de națiune pe aceeași treaptă cu datoriile față de familie, adică sunt obligațiuni pur morale, iar nu strict juridice. Fundamentul imediat al drepturilor și al datoriilor, în ordinea juridică, e alcătuită dintr-o relație existentă între două obiecte sau persoane, cari au respectiv, una puțință activă de a cere, iar alta datoria pasivă de a da ceva în mod egal, pe când, dacă lipsește una din aceste două note esențiale, nu mai e vorba de o datorie juridică ci pur morală.

Deci datoriile omului față de națiune sunt pur morale, deoarece între individ și națiune nu este o relațiune voluntară, ci una naturală, prin care omul primește dela națiune un mănunchi de însușiri intelectuale și morale, deosebindu-l de alți oameni formați într-o altă națiune. Națiunea desvultă și desăvârșește natura prin educația familiei și a ambiantului național. Omul niciodată nu va putea să corespundă *ad aequalitatem* la binefacerile primite dela Dumnezeu și chiar dela părinți și dela Patrie sau națiune. Iată ce spune Sf. Toma de Aquino: „Omul devine dator față de alții în diferite chipuri, după însemnătatea și excelența acelor persoane și potrivit binefacerilor primite dela ele. Dumnezeu e mai presus de toți și din punct de vedere al excelenței sale și din punct de vedere al binefacerilor, deoarece El este cel mai desăvârșit în toate și El este autorul existenței noastre, El ne păstrează, El ne călăuzește. În al doilea loc însă ne-a dat existența părinții noștri și patria noastră, cari ne-au născut și ne-au crescut. De aceea, după Dumnezeu, omul e dator în cel mai mare grad față de părinți și față de patrie. (Sum. Teo 2, 2, q. 101, a. 1). Urmează apoi același sfânt Toma: Deci, precum aparține religiei să aducă cult lui Dumnezeu, tot așa aparține în grad secundar virtuții pietății să aducă cult părinților și patriei. În cultul părinților e cuprins cultul față de toate rudeniile, față de familie și de toate neamurile, iar în cultul patriei se cuprind toți cetățenii și toți prietenii patriei“.

(Va urma)

P. Dominic Neculăeș

Oameni de curaj

Nu demult a apărut în ziare dispoziția d-lui ministru subsecretar de stat la interne: general Const. Vasiliu, prin care toate școlile de dans din țară vor fi închise.

Și de data aceasta lumea s'a împărțit în două tabere, ca în vară, când un ordin similar al Prefecturii Poliției Capitalei a interzis ca doamnele și domnișoarele să mai poarte haine scurte până la obrăznicie...

Tabăra celor ce nu participă la durerea țării ce sângerează din greu, cari slidează lacrimile mamelor, disperarea soțiilor și nenorocirea orfanilor îndoliați; ceata celor ce se bucură și profită de nenorocirea altora; a celor ce obișnuiesc a pescui în apă tulbure, e foarte firesc că a desaprobat aceasta măsură care nu se împacă de loc cu superficialitatea lor de un lexism vinovat.

Până când albinele devotate în muncă, sufletele alese, cari sunt gata a pune umărul și să facă zid de apărare în fața uraganului năvalnic și necruțător, care se năpustește furios asupra noastră; sufletele mari, de elită, au aplaudat frenetic aceste ordine pline de curaj, cari ne trezesc din zăpăceala desfrăului ce ne-a abrutizat de-a binele.

Am zis: ordin plin de curaj. Fiindcă, a lua o dispoziție eminentemente creștină, în mijlocul unei lumi total păgânizate; a lavi tineretul în una din marile sale ispite: școlile de dans; a călca femeia impudică pe bățatură, demascându-i încercarea ei grosolană de a seduce bărbații prin nerușinarea ei în îmbrăcăminte, este, fără îndoială, un act de mare curaj, pe care puțini îndrăznesc să-l facă. Și pentru că cei vizați, în lașitatea lor, nu vor ezita o clipă ca să arunce cu propriul noroi în aceia cari i-au deranjat din decadența morală în care se complac.

Iată pentru ce nu am cuvinte spre a-mi arăta admirația pentru acei laici, ori clerici, plini de curaj, cari din locul lor de răspundere, ori de pe amvon, îndrăznesc a se opune dârz și vehement, tumultului lumii descree-rate, lume care vrând să pervertească în fa-

vorul propriei plăceri până și morala lui Cristos, se pune sub scutul falsei axiome: vox populi vox Dei, ca să întemeieze noi directive de conduită morală, potrivite cu cloaca în care se complace a trăi.

Dacă nu am cuvinte pentru a ridica în slavă femeia la înalta ei datorie de soție și mamă devotată;

Dacă nu găsec o comparație mai potrivită cu fecioarele curate, cari cu atâta gelozie își pășesc nepătată sfânta lor curăție, în vederea Mirelui cêrșc ori pământesc, decât să le compar și eu cu florile de crin;

Un arsenal întreg de cuvinte îmi stau la îndemână, în cele gunoaie, pentru a zugrăvi în adevărata ei hâzenie, pe femeia, care sub mscă modei și nu odată a sportului, se tăvăleşte, goală, în cloaca streptococilor și a spirochetei.

Acestea și alte considerente avându-le în vedere, îmi permit ca din inimă să felicit pe cei ce opresc femeile nerușinate a-și arăta goliciunea lor în plină stradă; și pe cei ce îndrumă tineretul desorientat spre alte idealuri, mai înalte, decât... școlile de dans.

Prof. Filotea Dumbravă

Să credem în Dumnezeul Dreptății

Neamul românesc, profund creștin din primele clipe ale existenței Sale a erezat totdeauna în Dreptatea dumnezeiască. Și această credință a lui I a salvat întotdeauna din marile încercări prin care a trecut.

Astăzi neamul nostru trece din nou prin mari încercări. Dar și azi ca și în trecut singura nădejde a noastră a tuturor e numai Dumnezeu care-i preabun și preadrept.

Se poată oare ca un popor născut dintr'un conglomerat de hoarde barbare să biruie? Nu se va întrista chiar Cel de Sus când va vedea creaturile Lui, pe care le-a înzestrat cu voința liberă, că fac acte de barbarie care întrec orice închipuire omenească? Lupt într'o pădure. În fața mea sunt bolșe-

chiar prelați mari ca Papa Sf. Leon cel Mare, Papa Sf. Grigorie cel Mare, apoi Sf. Ambrosie, Sf. Augustin, Sf. Ilarie, care au mers până acolo încât și-au vândut ornatele pentru a putea răscumpăra sclavi. Și după edictul dela Milano, Biserica a strecurat și în legile civile dispoziții restrictive ce tindeau să transforme condiția socială a sclavilor. S'a ajuns până acolo încât Justinian a declarat sclavagiul ca ceva contrar dreptului natural. — Și mai târziu, când unii europeni fără suflet au căutat să reinvie sclavagiul păgân, făcând comerț cu sclavii din America și Africa, Biserica a suscitât niște *Las Casas*, Sf. Petru Claver și alții mulți, cari s'au făcut apărători pasionați și prietenii desinteresati ai sclavilor, iar prin gura unor papi ca Leon al X-lea a veste-zit și anatemitizat comerțul rușinos ce-l făceau prinții europeni cu negrii.

Așezămintele de caritate ale Bisericii s'au înmulțit foarte mult în Evul Mediu, în acel Ev așa de puțin cunoscut și așa de mult ponegriț de mângăitorii de foiletoane dela noi și chiar de unii pretinși profesori de istorie. Numai în Franța avea Biserica în Evul Mediu peste 20.000 de astfel de institute (Cfr. *Dom Ch. Poulet: Histoire de l'Eglise*, vol. I, pag. 364). Luând acest număr ca bază de comparație, ușor vă veți putea da seama de numărul mare de astfel de așezăminte în Spania, Italia, Anglia, Germania și alte țări catolice. Și s'au văzut papi, episcopi, prinți

incoronati așezându-se, cu dragă inimă în serviciul săracilor îngrijiți în aceste așezăminte. Așa au făcut: Papa Leon al IX-lea († 1054), Sf. Aderald, arhidicon în Troyes († 1104), Sf. Geofoy, episcop de Amiens (1115), regina Maud a Angliei (1135), Sf. Francisc de Assisi († 1226), Sfta Elisabeta, regina Ungariei († 1231), Sf. Ludovic, regele Franței († 1270), sfta Elisabeta, regina Portugaliei († 1336), Sf. Ioan Colombini († 1377), Sfta Ecaterina de Siena († 1380) și alții mulți de tot, până'n zilele noastre care se fac leproși de dragul mântuirii sufletelor leproșilor.

În serviciul săracilor a pus Biserica legiuni de călugări și călugărițe: Frații Doctrinei Creștine, Frații Sfântului Ioan al lui Dumnezeu, Frații Merci, Cavalerii Sfântului Lazar, Micile Surori ale Săracilor, Fiicele Carității, Frații Carității, Dominicanele, Lazari-tele, Frații Preasfintel Treimi și alte multe ordine și congregații.

Au fost veacuri când caritatea părea ca un monopol exclusiv al Bisericii catolice. Chiar și azi 60% din așezămintele caritative de pe glob sunt în mâna ei. Numai în Franța de azi dă Biserica, prin congregațiile ei despoiate de averi, azil la mai bine de 200.000 bătrâni și creștere la mai bine de 180.000 orfani. Luând aceste cifre drept bază de comparație, Vă puteți ușor închipui ce mare trebuie să fie numărul săracilor îngrijiți de Biserica în alte state ca Italia, Spania, Irlanda,

Belgia, Olanda, Canada, Statele U. Nord Americane, etc., și mai ales în țările de misiuni.

Pentru a micșora sărăcia, concomitent cu operele de caritate, Biserica a dus o intensă campanie de moralizare, căci dupăcum am spus, adeseori sărăcia naște din cauza alcoolismului, lenei, luxului, desfrăului, cu un cuvânt din cauza absenței virtuții, moralizarea făcându-o în predici de pe amvon, de pe catedra școalei și în exhortațiile din confesional, luminând spiritele, înmuind inimile și ducând pe toți și pe toate pe calea cea bună.

Biserica a văzut și vede pe fruntea săracilor o maiestate divină. Doară însuș Mântuitorul s'a identificat cu săracii când a spus: „Intrucât ați făcut unuia din acești frați mai mici ai mei, mie mi-ați făcut“. (Mat. XXV, 40). Ea ne îndeamnă să vedem în ei pe egalii noștri:

Din cele ce s'au spus până aci, deși numai fugitiv, ați putut înțelege că dacă disprețul față de săraci era caracterul cel mai înjositor al civilizației antice păgâne, respectul față de ei rămâne, dupăcum spune Mgr. Gibier, unul dintre caracterele cele mai mărețe ale gândirii catolice.

(Sfârșit)

Prof. Ioan Vultur

vicii care au ajuns pe pământul sfânt al Moldovei. Ingropați la rădăcina copacilor, din când în când își scot capul afară. Ostașul român cinstit, din fire, nu trage după ei decât atunci când îi vede agresivi și când în foteala lor îi pare că plănuesc ceva.

— Idi Suda Rumanski, strigă câte unul din ei. Dar în acelaș timp de cealaltă parte a copacului un altul cu pușca cu lunetă stă gata să tragă în naivul care ar încerca să-și scoată capul din groapă. — Iată perfidia nomadă moștenită dela străbuni barbari și cultivată de cărmuitorii de azi.

Se dau atacuri și terenul rămâne plin de morți de ai lor și de ai noștri. Dacă a căzut soldat român în liniile lor mort, este desbrăcat până la piele și cu hainele lui se îmbracă acești barbari a Răsăritului. Dinții de aur, inelele, ceasurile și orice obiecte de preț sunt căutate de acești monștrii cu chip de om, cu multă amănunțime. Ți-e scârbă să-i vezi cu ochii liberi sau cu binoclul la ce fel de acte se dedau pe scumpele oseminte ale eroilor noștri.

Se poate oare ca Dumnezeu să lase să biruiască astfel de popoare? Nu pot crede așa ceva. Afară doar de cazul că, în adâncă înțelepciune, ar cugeta sa ne trimită ca o vremelnică încercare astfel de cutropitori. De aceea și azi ca și în sbuciumatul trecut, Neamul românesc trebuie să creadă în dreptatea cauzei noastre care este întărită de dragostea dumnezeiască. În jurul bisericuțelor noastre, în ceasurile grele, rugăciunile înălțate din „inimă frântă și smerită” au coborât din ceruri ploaie de haruri peste întregul nostru neam. Acolo să alerge fiecare suflet, căci noi ce luptăm cu dușmanul nostru secular îi vom urmări cu dragoste, ne vom însuti puterile și așa cum am jurat pe drapel, ne vom lupta până la moarte pentru drepturile obiditului dar vrednicului nostru Neam.

Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți neamuri și vă plecați, căci cu noi este Dumnezeu! De undeva de pe front. — 2 Maiu 1944.

Ion Bota

Știri mărunte

Sfințirea monumentului dela mormântul Maestrului Iacob Mureșianu se va face în 25 Mai, Joia Inălțării, după amiază la orele 17 și 30 minute, în cimitirul parohial din Blaj. Monumentul a fost ridicat prin daniile cetitorilor ziarului „Unirea Poporului” din Blaj. La sfințire va participa văduva și întreaga familie a marelui dispărut. Admiratorii celebrului compozitor, sunt invitați și pe această cale să ia parte în număr cât mai mare la această ceremonie pioasă.

Deprinderi sufletești. În zilele de 6-15 Maiu s'au ținut deprinderi sufletești în parohia Petrilaca, unde păstorește pâr. Carol Ignat. Vestitor al cuvântului dumnezeesc a fost pâr. Dr. Alexandru Todea care a avut mulțumirea de a mărturisi și împărtăși peste 700 de suflete, cari cu toții au participat 8 zile dearândul, dimineața și seara, la slujbe și la cuvântări. La sfârșit s'a făcut consfințirea în cinstea Precurarei și s'a binecuvântat o frumoasă troiță ridicată în amintirea sfințelor misiuni.

În memoriam. În după amiaza zilei de 7 Maiu c. elevii uniți dela școala primară diu Beiuș au organizat, în amintirea preotului-poet Ioan Gârleanu, un frumos program în grădina Internatului de fete, la care au luat parte răniiți din spitalul militar găzduiți cu multă iubire în clădirea liceului român unit de fete, dimpreună cu un numeros public din localitate. Programul a fost compus din 18 puncte și s'a încheiat cu o rugăciune pentru Țară în capela internatului de fete. (Nicu Cristea).

Pentru încetarea teroarei aeriene. Din Paris se face cunoscut (S P P, 16. V. 44), că purpurații și episcopii francezi au adresat un apel episcopatelor din Imperiul Britanic și din Statele Unite, cerân-

du-le să intervină, la cei ce putere au, să oprească bombardamentele de teroare asupra populației. Ce rezultate va avea acest apel, care sigur va ajunge la cei cărora le este menit, rămâne să se vadă.

Locale. Măine, la Dumineca Orbului, va predica în catedrală pâr. Dr. Gavril Pop, profesor de teologie, iar Joia viitoare, de prasnucul Inălțării Domnului, va predica pâr. Dr. Simion Crișanu, profesor de religie.

— Dumineca trecută, în cadru de sf. liturghie arhierescă, slujită de I. P. S. Valeriu Traian în sobor de preoți, s'au cuminecat, din chiar mâinile Inaltului ierarh, care a rostit și un cuvânt ocazional, 49 băeți și fetițe, cari se apropiu de Masa Sfântă pentru primadată în viața lor. Reuniunea Femeilor Române Unite din loc a oferit apoi, la Seminarul Teologic, copilașilor, după sf. împărtășanie, un mic dejun.

— Incepând cu Dumineca trecută, sf. liturghie solemnă se va sluji, la catedrală, în Dumineci și sărbători, la ora opt, și nu zece, ca până aci.

— Mai în urmă decât toate școlile Blajului și-a închis ușile Academia Teologică, lăsând tinerii leviți, după încheierea examenelor, să plece la vetrele părințești. Ceeace aceștia au și făcut-o, partea cea mai mare, încă Duminecă după amiaz.

Sinod protopopesc. Preoțimea distr. protopopesc Blaj s'a întrunit, la sediul protopopesc, în sinod de primăvară, sub presidenția pâr. Iuliu Bussou, care a rostit cuvântul de deschidere, într'o sală de clasă a liceului de băeți, după sf. liturghie, în cadrele căreia a predicat pâr. Dumitru Neda, canonic mitropolitan. Lecția practică a ținut-o pâr. Teodor Șermășanu din Ciufud, iar conferința pâr. Alex. Stupariu din Sădina. S'a cerut preoților să răspândească broșura „Rugăciunea Rozariului” și să primească în parohii cu dragă inimă pe evacuați. Se primește bucuros propunerea să ajute fiecare parohie orfanii dela Părinții Basiliiani din Obreja cu cel puțin una mie Lei. Așigderea toți frații în Domnul se învoiesc să dăruiască unei parohii sărace din tract, pentru reparaturi la clădiri, un ajutor potrivit din cele șapte colecte de peste an.

Preotul Orlemansky suspendat. Preotul catolic polon din America de Nord, care a fost suspendat de ierarhul său, Msgr. O'Leary (Rador 16. V. 44). Dumineca trecută nici n'a mai slujit la altarul Domnului, și a trebuit să părăsiască și oficiul parohial, ce avea în Springfield. Cel atins de măsura disciplinară a ierarhului său a înaintat, prin nunțiatura din Washington, un memoriu Sf. Părinte, cu lămuririle de lipsă.

Isprăvi bolșevice în Spania Roșie. Regimul comunist din Spania anilor 1936—1939 a lăsat urme de groază ce nu se vor da uitării niciodată. Sub titlul: „Cauza comună”, actualul guvern a publicat o seamă de documente, cari arată de ce au fost în stare bolșevicii când au fost la cârmă. Din aceste documente se vede că stăpânirea bolșevică în răstimpul din chestie a asasinat, cu știința și voința, nu mai puțin de 85,940 persoane. A lor „Gaceta de Republica”, a publicat, la 10 Aprilie 1937, un ordin, în sensul căruia orice funcționar de stat putea încheia și desface căsătorii. Așa s'a întâmplat că într'o singură dimineață un singur birou a pronunțat 50 de divorțuri. — În scurtă vreme s'a ajuns la așa destrămarea familiei, la așa desfrâu și la atâtea boli venerice, încât s'au îngrozit și ei înșiși de propria lor ispravă — Așa fac acum și în Algeria, după cum e informat E S S. (18 1944).

Dela Beiuș. Într'un cadru solemn, s'a săvârșit în orașul nostru, Duminecă, 7 Maiu c., consfințirea Diecezei române unite de Oradea-Beiuș către Precurata Mariă. Actul religios și național l'a făcut I. P. S. Sa Dr. Valeriu Tr. Frențiu, episcop român unit de Oradea și Administrator Apostolic al Mitropoliei române unite de Alba Iulia și Făgăraș, la ora 10 dim, când s'a celebrat în catedrala orașului sfânta liturghie de către Inaltul Ierarh, înconjurat de un cerc impunător de preoți. Predica zilei a rostit-o cu multă duiosie și convingere P. S. Sa Mihai Robu, episcopul Iașilor, care a vorbit despre încrederea ce trebuie să o avem în Maica Domnului în vremurile grele prin care trece omenirea. La urmă Excelența Sa Dr. Valeriu Tr. Frențiu, după ce a împărtășit mulți credincioși, a rostit rugăciunea de consfințire și s'a rugat pentru scumpa noastră Țară. Corul catedralei, sub conducerea prof. Mihai Bruchenihal, a cântat și astă dată cu multă căldură și precizie. (Nicu Cristea).

A murit „patriarhul” roșu. Zilele trecute, după cum află agenția D N B (19. V. 44), a încetat

din viață, la vârsta de 78 de ani, mitropolitul Serghe al Moscovei, patriarhul Rusiei Sovietice. Amănunte încă nu se cunosc, decât doar atât, că a murit pe neașteptate, de apoplexie.

Aviz. Asociația preoțească „Sf. Nichita al Remesianei” își va ține exercițiile spirituale anuale în zilele 29 Mai 2 Iunie 1944, la Seminarul Teologic din Blaj. COMITETUL.

CARTI & REVISTE

I. IONESCU-DUNĂREANU: Piatra Craiului. București (Casa Școalelor) 1943. Pagini: 172. Prețul: 250 Lei.

Dacă ne-am cunoaște Țara, cu toate frumusețile ei naturale neîntrecute, am fi încântați de ea ca de o adevărată gură de raiu ce este. Admirabila lucrare a d. Ionescu-Dunăreanu, cu cele 76 planșe fotografice, 4 schițe topografice, 2 desene în peniță, 1 hartă generală și 1 tabelă de marcație, asta o face: ne poartă, cu condeii și cu chipurile fotografice, printr'o adevărată minune de frumusețe a munților românești, care este Piatra Craiului. Așa o carte e un omagiu adus Țării românești și o apostolie culturală-națională dintre cele mai fericite inspirate. Așa lucrări sunt de dorit, și nu pot fi recomandate indeajuns.

Podoaba sufletului, sau: Cartea despre smerenie. În românește de Emilian Leményi. Cluj, 1944. Pagini: 112. Prețu: 250 pengő.

Cartea aceasta a fost scrisă la îndemnul Sf. Părinte Leon XIII. Cuprinde o scrisoare pastorală a fostului episcop de Perugia, Card. Ioachim Pecci — devenit Papa Leon XIII — către seminariștii săi de pe acele vremuri. Apoi: Șasezeci capitole cu privire la deprinderea în smerenie a tinerilor leviți; o cuvântare a Sf. Augustin despre smerenie și gânduri (I—XVI) a diferiți sfinți și cuvioși tot despre smerenie, ca să încheie cu rugăciunea lui Toma Kempis pentru câștigarea virtuții pe care o prea nărește întregă cartea. — Talmăcită frumos și la înțelesul tuturor, se cetește cu deosebit folos și cu plăcere, nu numai de clerici, ci de orice creștin dornic de o așa aleasă podoabă a sufletului, cum e smerenia.

VALERIU MOLDOVANU: Epoca Memorandului și a replicii. Sibiu. 1944. (Bibl. „Astra” Nr. 299). Pagini: Prețul: 30 Lei.

Nimenea nu poate retrăi — Români fiind — vremile de aprigă, nobilă și oțelitoare luptă națională a Maramureșului și Republicei, fără să-și simtă inima caldă și sufletul inundat de lumină. Autorul acestor btoșuri, d. Valeriu Moldovanu, prof. univ. onorar, în cele opt Capitole ale lucrării, ne poartă, pe aripile gândului, printre oameni și întâmplări ce i-au rămas Dsale în minte din experiență personală. Ceeace face această tipăritură să fie cu atât mai grăitoare prin tot ce spune și evoacă prin rândurile sale măsurate și cumpănite.

N. BOERIU: Din Vârtejul Vieții. Poeme. Alba-Iulia. 1844. Pagini: 94. Prețul: 400 Lei.

Volumul acesta de poezii cuprinde, totul, 39 poeme. Simțire gingașă, destăinuitoare de-o caldă iubire față de glia română și omenii ei cu pătimirile lor — vezi bucata: *Rugă pentru Ardeal* din „Foița” acestui număr — vers curgător, haină de slovă neaoș românească: calități cari recomandă volumul de poezii al d. N. Boeriu și îndreptătesc nădejdi înflorite.

Cultura Creștină. Nr. 3—4 (Martie—Aprilie). Blaj. 1944. Prețul acestui număr dublu: 150 Lei.

Lumea cetitorilor noștri cunoaște prea bine revista *Cultura Creștină*, care-i acum într'al XXIV-lea an de apariție. În acest număr scriu articole: Aug. Popa, Eug. Popa, I. Miclea, I. Mărtinaș, V. Crețu, Ștef. Manciulea, Mariu I. Iheodorian-Carada, Cor. Gheție, ș. a. Rubricile: Oameni și fapte; Insemnări; Cronici, și Bibliografie, aduc și ele material prețios și variat.

Telefonul „Unirii”

Am primit abonament de sprijin și exprimăm călduroase mulțumiri: I. Muntean Cenadul mare 1000 Lei, Dr. M. Tirea Pui 1000 Lei, Theban, Petroșeni 1000 Lei, Dr. E. Cosgarea Făgăraș 1500 Lei.

Confirmăm primirea abonamentului pe 1944: Tr. Nemeș Turda, Bis. rom. cat. Galați, Oficiul parohial Călan, Dr. I. Stanciu Lugoj, I. Bele Caransebeș (complex. 350 Lei), A. Mihalca Dumitrești.

I. Căndea Sânpetru. Am primit 1000 Lei, din cari 750 Lei pe 1942, 1943 și 250 pe 1944.